

METODOLOGIA

de evaluare a riscurilor de corupție în cadrul Curții de Conturi

I. Dispoziții generale

1. Cadrul de reglementare

Prezenta Metodologie este elaborată în conformitate art. 7 din Legea Curții de Conturi nr. 261-XVI din 05.12.2008, cu recomandările Metodologiei de evaluare a riscurilor de corupție în instituțiile publice, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr.906 din 28.07.2008, și stabilește cadrul organizatoric și metodologic al procesului de evaluare a riscurilor de corupție în Curtea de Conturi, și anume: obiectivele, principiile, etapele, metodele, tehnicile și finalitățile evaluării.

În sensul prezentei Metodologii, prin evaluarea riscurilor de corupție (în continuare – evaluare) se înțelege procesul de identificare a factorilor instituționali care favorizează sau pot favoriza corupția, precum și elaborarea recomandărilor pentru excluderea efectelor acestora.

2. Obiectivele evaluării

Obiective ale evaluării sînt:

identificarea factorilor instituționali care favorizează sau pot favoriza corupția în cadrul Curții de Conturi;

elaborarea recomandărilor pentru excluderea sau diminuarea efectelor riscurilor de corupție (elaborarea planurilor de integritate).

3. Principiile evaluării

Principii ale evaluării riscurilor sînt:

legalitatea – evaluarea se efectuează în condițiile prezentei Metodologii, principiul respectîndu-se la toate etapele, inclusiv la asigurarea protecției informației;

transparența – Curtea de Conturi difuzează informații privind rezultatele evaluării în măsura în care transparența procesului de evaluare nu atinge securitatea națională, viața privată a persoanei, nivelul de obiectivitate al procesului de evaluare;

participarea – procesul de evaluare se efectuează cu antrenarea și consultarea tuturor părților interesate (entități, autorități publice etc.).

4. Modul de organizare a procesului de autoevaluare

Prin ordinul Președintelui Curții de Conturi, se înființează grupul de autoevaluare compus din cinci persoane.

Grupul va întocmi planul de acțiuni pentru efectuarea evaluării riscurilor, care va fi aprobat de Președintele Curții de Conturi.

5. Etapele evaluării

Etape ale autoevaluării sînt:

evaluarea precondițiilor;
evaluarea propriu-zisă a riscurilor de corupție;
elaborarea recomandărilor privind excluderea sau diminuarea efectelor acestora (elaborarea planurilor de integritate).

II. Evaluarea precondițiilor

6. Evaluarea precondițiilor presupune:

evaluarea cadrului legal al Curții de Conturi;
evaluarea structurii organizaționale a Curții de Conturi;
evaluarea regulilor de etică ale angajaților Curții de Conturi.

7. Evaluarea cadrului legal presupune:

evaluarea cadrului legal (legi și acte normative etc.) relevant pentru Curtea de Conturi;
evaluarea prevederilor privind activitățile vulnerabile.

8. Evaluarea prevederilor privind activitățile vulnerabile

La evaluarea prevederilor legale se va pune accent pe evaluarea cadrului legal care ține de activitățile vulnerabile. Activități vulnerabile sînt activitățile Curții de Conturi care, prin specificul lor, presupun riscuri sporite de corupție. În acest sens, se vor identifica: lipsa de reglementări, reglementările incomplete, reglementările insuficient de concentrate asupra cerinței de integritate, familiarizarea insuficientă a angajaților cu reglementările, aplicarea inadecvată a reglementărilor.

Activități vulnerabile pot fi atît activitățile legate de organizarea internă a Curții, cît și activitățile ce țin de atribuțiile (sarcinile externe) Curții de Conturi.

9. Activitățile vulnerabile legate de organizarea internă a Curții de Conturi

Activități vulnerabile legate de organizarea internă a Curții de Conturi sînt activitățile care vizează:

gestionarea informației (deținerea informației interne; oferirea informației confidențiale; elaborarea, examinarea, administrarea (păstrarea), dublarea documentelor, inclusive a celor electronice, confidențiale; circuitul intern și extern al documentelor, inclusiv al celor electronice, confidențiale);

gestionarea mijloacelor financiare (alocarea, controlul și auditul bugetului; achitarea cheltuielilor; oferirea și plata premiilor, primelor și indemnizațiilor);

gestionarea bunurilor și serviciilor (luarea deciziilor referitoare la achiziție sau închiriere; stabilirea cerințelor de calitate ale condițiilor de livrare; desfășurarea negocierilor; selectarea furnizorilor; administrarea și alocarea bunurilor în cadrul Curții de Conturi; utilizarea bunurilor Curții în afara programului de lucru).

10. Activități vulnerabile în atribuțiile Curții de Conturi

Activități vulnerabile în atribuțiile Curții de Conturi sînt activitățile care țin de efectuarea auditului asupra formării, administrării și întrebunțării resurselor

financiare publice, precum și asupra administrării patrimoniului public, acele activități la executarea cărora există risc de denaturare a rezultatelor auditelor efectuate, de prezentare a datelor eronate, de apariție a conflictului de interese, și anume;

- colectarea probelor;
- colectarea și analiza datelor;
- întocmirea raportului;
- constatările de audit.

11. Evaluarea structurii organizaționale a Curții de Conturi

Evaluarea structurii organizaționale a Curții de Conturi presupune analiza:

- organigramei;
- fișelor posturilor;
- proceselor și procedurilor de lucru;
- fiabilității sistemelor de control.

Evaluarea structurii organizaționale a Curții se efectuează în baza următoarelor criterii:

- nivelul de conformitate a structurii organizaționale a misiunii, atribuțiilor, drepturilor și obligațiilor Curții de Conturi;
- nivelul de eficiență a structurii organizaționale în raport cu misiunea, atribuțiile, drepturile și obligațiile Curții de Conturi.

12. Evaluarea regulilor de etică

Regulile de etică reprezintă un set de principii morale sau valori utilizate de Curtea de Conturi pentru a îndruma conduita personalului cu atribuții de audit public, a personalului de specialitate și a personalului tehnic, în toate activitățile lor, atât interne, cât și externe. Regulile de etică se aplică atât individual, cât și colectiv angajaților Curții și au impact asupra situației interne, precum și asupra celei externe a Curții de Conturi. Evaluarea regulilor de etică presupune evaluarea măsurii în care regulile oferă orientarea explicită în problemele morale importante, care pot apărea în cadrul activităților desfășurate de Curtea de Conturi.

III. Evaluarea propriu-zisă a riscurilor de corupție

13. Evaluarea propriu-zisă a riscurilor de corupție presupune:

- cercetarea și identificarea riscurilor;
- analiza riscurilor.

14. Cercetarea și identificarea riscurilor

La această etapă se colectează informații despre riscurile reale și potențiale de corupție în cadrul Curții de Conturi.

15. Metodele de cercetare și de identificare a riscurilor

În cadrul acestei etape se utilizează diferite metode, cum sînt:

evaluarea rezistenței Curții de Conturi față de riscurile de corupție;
operarea chestionarului angajaților Curții de Conturi;
evaluarea relațiilor Curții de Conturi cu publicul;
analiza cazurilor concrete de corupție.

16. Evaluarea rezistenței instituției față de riscurile de corupție

Evaluarea rezistenței Curții de Conturi față de riscurile de corupție presupune evaluarea practicilor legate de: selectarea personalului; instruirea personalului; fișele posturilor; cumulul intern și extern de funcții; consultare și răspundere; disponibilitatea supravegherii; atenția la integritate; interviurile de evaluare; contactele externe; răspundere și supraveghere; cadouri/venit adițional; siguranță fizică; legalitatea în raport cu eficiența; loialitate; comunicare.

17. Operarea chestionarului angajaților Curții de Conturi

Pentru a verifica corectitudinea evaluării rezistenței față de riscurile de corupție în cadrul Curții de Conturi, se operează chestionarea angajaților. În acest sens, drept instrument va servi chestionarul, expus în Anexa nr.1 la prezenta Metodologie. Rezultatele chestionării vor fi analizate în baza instrumentului de interpretare, expus în Anexa nr.2 la prezenta Metodologie.

18. Evaluarea relațiilor Curții de Conturi cu publicul

Evaluarea relațiilor Curții de Conturi cu publicul reprezintă examinarea detaliată a procedurilor legate de relațiile cu publicul, inclusiv a procedurilor ce țin de examinarea petițiilor, nivelul de transparență a activității Curții de Conturi, pagina web a Curții, relațiile cu mass-media.

19. Analiza cazurilor concrete de corupție

Analiza cazurilor concrete de corupție (cazurilor actuale sau tipice de corupție, comise de angajații Curții de Conturi) are drept scop identificarea imperfecțiunii în administrare, precum și identificarea capacităților reale sau potențiale ale Curții de a preveni fenomenul în cauză.

20. Tehnici de cercetare și identificare a riscurilor

Pentru cercetarea și identificarea riscurilor de corupție sînt utilizate următoarele tehnici de colectare a informației:

revizuirea informației de bază – colectarea informației din sursele preexistente, cum ar fi cercetarea anterioară sau evaluarea efectuată de grupuri interesate, oficiali publici, Parlament, precum și a informațiilor din petițiile cetățenilor și mass-media;

colectarea informației din sondaje – colectarea informației din răspunsurile entităților la chestionarele scrise sau la interviurile verbale;

observarea pe teren – observarea unei activități concrete.

21. Analiza riscurilor

În unele cazuri este imposibilă evitarea completă a riscurilor, dar este posibilă reducerea riscului identificat pînă la nivelul acceptabil al potențialului prejudiciu.

De asemenea, este imposibil de a acorda în mod egal timp, atenție și resurse oricărui risc identificat. De aceea, este esențial de a prioritiza riscurile identificate în funcție de nivelul pericolului pe care-l prezintă pentru Curtea de Conturi.

Analiza riscurilor se efectuează prin prioritizarea lor. Prioritizarea riscurilor se efectuează în funcție de impactul riscului, dacă acesta va continua, sau în funcție de probabilitatea de apariție a riscului.

22. Prioritizarea riscurilor în funcție de impact

În funcție de impact, riscul poate fi:

mic – riscul va avea un efect neînsemnat asupra reputației Curții de Conturi sau asupra capacității ei de a-și atinge obiectivele;

mediu – riscul, dacă nu va fi oprit, ar putea avea un efect semnificativ asupra reputației Curții sau asupra capacității ei de a-și atinge obiectivele;

înalt – riscul care, prin consecințele sale, ar pune în pericol stabilitatea Curții de Conturi și atingerea obiectivelor sale, ar cauza pierderi financiare, ar pune în pericol succesul unei activități sau funcționarea eficientă a Curții de Conturi.

23. Prioritizarea riscurilor în funcție de probabilitatea de apariție

În funcție de probabilitatea de apariție, riscul poate fi de:

probabilitate mică de apariție (risc rar) – riscul ar putea apărea doar în circumstanțe excepționale sau puțin probabile;

probabilitate medie de apariție (risc posibil) – riscul ar putea apărea într-un anumit moment în viitor;

probabilitate înaltă de apariție (risc aproape sigur) – riscul este așteptat să apară sau va apărea în cursul normal al evenimentelor.

IV. Elaborarea planului de integritate

24. Raportul de autoevaluare a riscurilor

Evaluarea condițiilor și a riscurilor de corupție finalizează cu întocmirea unui raport de autoevaluare.

25. Condițiile de întocmire a raportului

Raportul de autoevaluare trebuie să corespundă următoarelor condiții:

să fie expus într-o manieră coerentă și consecventă;

să asigure corectitudinea și claritatea exprimării;

să respecte uniformitatea terminologiei utilizate;

să conțină data și locul întocmirii, componența grupului de autoevaluare;

să fie semnat de membrii grupului de autoevaluare.

26. Condițiile de fond ale raportului

Raportul de autoevaluare a riscurilor trebuie să corespundă următoarelor condiții de fond:

să conțină concluzii privind autoevaluarea;

să includă recomandări privind excluderea sau diminuarea efectelor riscurilor identificate.

27. Structura raportului de autoevaluare

Raportul de autoevaluare se întocmește potrivit următoarei structuri:

1. Evaluarea precondițiilor:

1.1. Evaluarea cadrului legal relevant pentru Curtea de Conturi

1.1.1. Evaluarea generală a cadrului legal

1.1.2. Evaluarea prevederilor privind activitățile vulnerabile legate de organizarea internă a Curții de Conturi

1.1.3. Evaluarea prevederilor privind activitățile vulnerabile legate de atribuțiile Curții de Conturi

1.2. Evaluarea structurii organizaționale a Curții de Conturi

1.2.1. Analiza organigramei

1.2.2. Analiza fișelor posturilor

1.2.3. Analiza proceselor și procedurilor de lucru

1.2.4. Analiza fiabilității sistemelor de control

1.3. Evaluarea regulilor de etică

2. Evaluarea riscurilor instituționale de corupție:

2.1. Evaluarea rezistenței Curții față de riscurile de corupție

2.2. Interpretarea rezultatelor operării chestionarului angajaților Curții de Conturi

2.3. Evaluarea relațiilor Curții de Conturi cu publicul

2.4. Analiza cazurilor concrete de corupție

3. Analiza riscurilor identificate. Prioritizarea riscurilor. Concluzii generale

4. Recomandări privind excluderea sau diminuarea efectelor riscurilor identificate.

28. Planul de integritate

În baza raportului de autoevaluare, grupul de autoevaluare elaborează proiectul planului de integritate. Planul de integritate reprezintă un plan detaliat de acțiuni privind prevenirea corupției în cadrul Curții de Conturi. La elaborarea planului se va ține cont de prioritizarea riscurilor. Astfel, vor fi prioritare acțiunile privind diminuarea riscurilor cu impact grav și a riscurilor de probabilitate înaltă de apariție. Aceste acțiuni sînt urmate de acțiunile privind diminuarea riscurilor cu impact moderat și de probabilitate medie de apariție. În final se vor trasa acțiuni privind diminuarea riscurilor cu impact minor și de probabilitate mică de apariție. Planul de integritate este aprobat prin ordinul Președintelui Curții de Conturi.

V. Reevaluarea

29. Importanța reevaluării riscurilor

Prima evaluare este o evaluare etalonată care identifică și prioritizează riscurile. Evaluarea repetată (reevaluarea) măsoară progresul acțiunilor preventive aplicate riscurilor identificate, apreciază eficiența planurilor de integritate, reevaluează riscurile inițiale, asigură utilizarea eficientă a resurselor Curții de Conturi.

30. Periodicitatea reevaluării riscurilor

Reevaluarea riscurilor va fi efectuată o dată la trei ani. Riscurile cu impact grav, precum și riscurile de probabilitate înaltă de apariție vor fi examinate o dată în an. Reevaluarea va fi efectuată și în cazul comiterii de către vreun angajat al Curții de Conturi a unei infracțiuni de corupție.